

MERKEZDEN HABERLER

ULUSLARARASI YUNUS EMRE SEMPOZYUMU

Yunus Emre'nin doğumunun 750'nci yıldönümü dolayısıyla UNESCO tarafından bütün dünyada "Yunus Emre Sevgi Yılı" olarak kabul ve ilân edilen 1991 yılında, bu vesileyle, memleketimizde de çeşitli bilimsel toplantılar düzenlendi.

Büyük Türk şairi hakkındaki toplantılardan biri de Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi'nce 7-10 Ekim 1991 günleri arasında Ankara'da düzenlenen Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu'dur.

Sempozyumun açılış töreni 7 Ekim 1991 Pazartesi günü saat 10.00 da Türk Dil Kurumu Konferans Salonu'nda Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın konuşmasıyla başladı. Sayın Sayılı bu konuşmasında Yunus Emre'nin şiirlerinde dil, gönül ve akıl konularına değinmiş ve bu üç kavramın Yunus'un dehasıyla Türk toplumunun millî kültür unsurları arasından seçilerek doruksallaştırılmış şekillerini temsil ettiğini ve bu itibarla bizim kültürümüzün özünü oluşturan ve millî seciyemize, millî dehamıza çok uygun düşen vasıflar olduğunu örneklerle açıklamıştır.

İkinci konuşmayı Sempozyuma yurt dışından katılan yabancı bilim adamlarından Prof. Dr. Barbara Flemming yapmış, Yunus'un kişiliği ve değeri üzerinde durmuştur.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı sayın Suat İlhan tarafından yapılan üçüncü konuşmada Atatürk Kültür Merkezi tarafından düzenlenen iki kongre ve bir sempozyuma, ülkemizdeki akademi kurma teşebbüslerine değinildikten sonra Yunus Emre'den önce ve Yunus Emre döneminde Anadolu'nun o çağdaki durumu ve Yunus Emre'de bağdaşan hümanizm ve tasavvuf bahisleri üzerinde durulmuş, sayın İlhan konuşmasını şu cümlelerle bitirmiştir :

"Yunus Emre Rönesansa giden yolda bir merhaledir. Ve insana verdiği değerle çağdaş anlayışın ilk erlerindedir.

"Yunus Emre ve Mevlâna İslâm tasavvufunda insan sevgisini işleyerek Türk hümanizminin doğuşunu gerçekleştirdiler. Yunus Emre,

Türk hümanizmini inançları ile şekillendirmiş, insanî değerlerle taçlandırmıştır. O İslâmî ortamda Türk kültürünün bir unsurudur. “Yere göğe sığmayan, sığmış bu can içinde” sözünde de açıklandığı gibi insanı Tanrı’ya, Tanrı’yı insana taşır ve kavuşturur. Yunus Emre insan-insanlık, din ve Tanrı bütünlüğünü ortaya koyar. İnsana ve çevreye verilen değerle Yunus Emre’ye ancak 20’nci yüzyılda ulaşma yolları açılmıştır.”

Kültür Bakanı sayın Gökhan Maraş, Sempozyumu açış konuşmasına

“1991’i, Yunus Emre Sevgi Yılı adı altında, kültürümüzün bu seçkin simasıyla dolu olarak geçirdik. Onun adı, savunduğu değerler dilimizden düşmedi. Sadece kendi kendimize konuşup söyleşmekle kalmadık. Yunus’un evrensel mesajını dünyanın dört bir yanına taşımaya çalıştık”

cümleleriyle başlamış, dünyada sevgiyi, barışı, hoşgörüyü yaşanır kılma konusuna, Çeşme’de, İstanbul’da yapılan yarışma ve şiir toplantılarına değindikten sonra Sempozyum çalışmalarına başarılar dilemiştir.

Sempozyum çalışmalarına aynı gün saat 11.30’dan itibaren Ankara Stad Oteli Konferans Salonu’nda devam edilmiştir. Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu’na yurt içinden 43, yurt dışından dört ülkeden 8 bilim adamı katılmış sekiz oturumda 51 bildiri okunup tartışılmıştır. Çeşitli sebeplerle yurt dışından 9, yurt içinden 4 bilim adamı Sempozyuma katılmamışlar, bunlardan ikisi yabancı, biri yurt içinden üç bilim adamı mazeretleriyle birlikte bildiri metinlerini de yollayacaklarını belirtmişlerdir.

Sempozyumda ilk gün bilim adamları sırasıyla şu konular üzerinde durup tartışmışlardır :

Prof. Dr. Tuncer Baykara, “Yunus Emre Döneminde Anadolu”yu coğrafyası, iklimi, Türk diyarı haline geliş safhaları, yerleşme, şehirleşme, kargaşa dönemleri üzerinde durmuş özellikle bu son dönemde Yunus’un yerini belirleyerek “Anadolu’daki siyasî dağınıklık içinde dil, fikir ve birlik ümidinin yankısı Yunus Emre olmuştur” demiştir.

Yrd. Doç. Dr. A. Vehbi Ecer “Yunus Emre’nin Yaşadığı Çağda Anadolu’da Kültür Hayatının Ana Hatları” üzerinde durmuştur.

Prof. Dr. Fikret Türkmen “Yunus Emre’nin Türk ve Dünya Edebiyatındaki Yeri”ni anlatmıştır.

Azerbaycan'dan Mecit-kızı Elza Allahverdiyeva "Yunus Emre ve Folklor" başlıklı bildirisinde Yunus Emre şiirinin mayasının Türk halk yaratıcılığı olduğunu açıklayarak halk dilinden Yunus'un şiirine geçen kelimeler, atasözleri ve deyimleri ele almış, Yunus'un yaratıcılığını değerlendirmiştir.

Prof. Dr. Mehmet Aydın "Yunus'tan Mesajlar" adlı bildirisinde dünyanın faniliği, değersizliği, galletten kurtulma, insan ve Tanrı sevgisi, gönül yapma, dervişlik anlayışı, aşk kavramı konularına değinmiştir.

Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak'ın sunduğu "Türkiye'de Kültürel-İdeolojik Eğilimler ve Bir XIII.-XIV. Yüzyıl Halk Sûfisi Olarak Yunus Emre'nin Kimliği" konulu bildiri Sempozyuma canlılık katan, üzerinde durulup çok hararetli tartışmaların yapıldığı bir konuşma olmuştur.

Sempozyumun ikinci günü ilk oturumda Yunus Emre'nin dili üzerinde durulmuş ve bu konuda sırasıyla şu bildiriler okunup tartışılmıştır :

Araştırma Görevlisi Halil İbrahim Usta : "Yunus Emre'nin Dilinde Anlatım Zenginliği,"

Prof. Dr. Kâmil Veli Nerimanoglu Türk dilinin mimarı, ressamı ve bestecisi diye takdim ettiği "Yunus Emre Şiirinin Poetik Sentaksisi Üzerine,"

Prof. Dr. Tuncer Gülensoy : "Yunus Emre ve Anadolu Ağızları,

Rahile Şükürova : "Yunus Emre Dilinin Lugat Terkibi."

Kısa bir aradan sonra Yunus Emre'yi çağdaş bir görüşle değerlendiren bildiriler üzerinde durulmuş, bu oturumda Prof. Dr. İnci Enginün "Aydınların Yunus'u Keşfi," Feyzi Halcı "Şiirimizde Yunus Emre'nin İzleri," Doç. Dr. Mustafa İsen "Yunus'un Çağdaş Yorumcuları" ve Recep Bilginer "Çağdaşım Yunus Emre" konulu bildirimlerini sunmuşlardır.

İkinci gün öğleden sonra Yunus Emre'nin şiirlerindeki terim ve kavramlardan bir kısmı ele alınmış, sonra da Yunus Emre'nin mezar ve makamlarından bir kısmı üzerinde durulmuştur.

Önce Prof. Dr. Mustafa Tahralı "Yunus Emre'nin Şiirlerinde Tasavvufî Mefhumların Akisleri"ni anlatmış, sonra Prof. Dr. Mübahat Türker-Küyel "Yunus Emre Bir Ârif Mütenezzih midir?" başlıklı bildirisinde Yunus'u kelâm-felsefe ve tasavvuf üçgeni çerçevesi içinde, kritik görüşleri, ontoloji ve epistemolojisine dayanan değerler teorisiyle tam bir "Ârif Mütenezzih" olarak yükseldiğini açıklayan felsefi bir konuşma sunmuştur.

Prof. Dr. Sadık Kemal Tural “Benlik Kavramı ve Yunus Emre’nin Şiirindeki Benlik” konulu bildirisinde nefsin mertebelerine göre Yunus’un şiirlerini değerlendirmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Namık Açıkgöz’ün “Türk Şiirinde Tasavvufî Terimlerin Kullanılışının Örneklerinden Yunus Emre Divanı” adlı bildirisini, İrfan Ünver Nasrattunoğlu’nun “Afyonkarahisarlı Yunus Emre” ve Yrd. Doç. Dr. Hamit Bilen Burmaoğlu’nun “Yunus Emre’nin Erzurum’daki Makamı” konulu konuşmaları izlemiştir.

9 Ekim günü yani Sempozyumun üçüncü günü sabah sunulan bildirilerden bazılarında Yunus Emre’yi etkileyen ve Yunus’un etkilediği kişiler ele alınmış ve şu konular sunulmuştur :

Dr. Mehmet Önder “Mevlâna’nın Yunus’a Etkisi,” Prof. Dr. Abdurrahman Güzel “Yunus Emre ve Hacı Bektaş-ı Veli’de Meratib-i Erbaa Kavramı,” Güney Azerbaycan’dan (İran) Habib İdrisi “Yunus Emre ve Şah İsmail Hataî’ye Göre Aşk ve İnsan,” Halide Kafkaslı “Yunus Emre Azerbaycan Şair ve Âşıkları,” Yrd. Doç. Dr. Yavuz Akpınar “Azerî Edebiyatında Yunus Emre,” Müjgân Üçer “Yunus Emre’nin İzleyicilerinden Şair Nurî-i Sivasî.” Bu son bildiride Abdülahad Nurî’nin Ali Ufkî Mecmuasında notası bulunan bir ilâhisi de dinletilmiştir. Arada Aziz Bolel “Yunus Emre” üzerine genel bir değerlendirme yapmıştır.

Üçüncü gün öğleden sonraki oturumda Harid Fedâi “Kıbrıs’ta Yunus Sevgisi,” Hayrettin İvgin “Yunus Emre’nin Şair Dostları,” Nail Tan “Yunus Emre ve 72 Millet Kavramı” başlıklı bildirilerini okumuşlardır.

Verilen aradan sonra Yunus Emre’nin eserlerinin metin olarak tesbitiyle ilgili şu bildiriler sunulmuştur :

Prof. Dr. Hasibe Mazioğlu “Yeni bir Yunus Divanı” başlıklı bildirisinde A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi yazmaları arasında bulunan eski tarihli bir Yunus Divanı’nı tanıtmıştır.

Hollanda’dan Prof. Dr. Barbara Flemming “Questions of Textual History in Yunus Emre’s Works” adlı bildirisini Türkçe olarak sunmuş, Yunus Emre’nin eserlerinde tarihî metin tesbitiyle ilgili sorunlar üzerinde durmuş, her iki bildiri de ilgiyle dinlenip tartışılmıştır.

Daha sonra Yunus Emre’de bazı kavramların incelendiği şu bildiriler dinlenmiştir :

Prof. Dr. Hüseyin Ayan “Yunus Emre’de Sayılar,”

Yrd. Doç. Dr. Cem Dilçin “Yunus Emre’nin Şiirlerinde ‘Ben-Sen’, ‘Benlik-Şenlik’ Kavramı.”

Sempozyumun dördüncü yani son günü Yunus’un aşkı, bazı kavramlar ve Yunus’un şiirlerindeki sanatlar üzerine hazırlanmış bildiriler okundu. Bu toplulukta Doç. Dr. Neclâ Pekolcay “Yunus Emre’deki İlâhî Aşkın Kaynağı,” Doç. Dr. Mehmet Demirci “Yunus Emre’de Aşkın Dinamizmi” konularında bildiriler sundular. Doç. Dr. Sabahattin Küçük “Yunus Emre’ye Göre Bilgi,” Dr. Müjgân Cunbur “Yunus Emre’ye Göre Akıl,” Prof. Dr. Cavit Kavcar “Yunus’a Göre Sözün Değeri”ni anlattılar.

Prof. Dr. Mine Mengi “Yunus Emre’nin Şiir Dilinde Benzetme Sanatları,” Doç. Dr. Cemal Kurnaz “Yunus Emre’de Tenkit,” Öğretim Görevlisi Mehmet Yardımcı “Yunus Emre’de Telmih” konularında Yunus’un şiirlerindeki sanat bahsine dokundular.

Sempozyumun son oturumunda Yunus’la ilgili çeşitli konularda hazırlanmış bildiriler dinlenmiştir. Doç. Dr. Gönül Ayan “Bazı Cönklerde Yunus Emre,” Doç. Dr. Kâzım Yetiş “Türk Romanında Yunus Emre,” Dr. İskender Pala “Yunus Emre’de Ölüm Düşüncesi,” Turan Oflazoğlu “Menkabelerde Yunus,” Doç. Dr. Tahir Üzgör “Yunus Emre ve İki Ayrı Çevre,” Doç. Dr. Osman Türer “Yunus Emre’de Barış ve Mutluluk” ve Beşir Ayvazoğlu “Yunus Emre Düşüncesi ve Osmanlı Devletinin Kuruluşu” konulu bildiriyle sekizinci oturum geç vakitlere kadar devam etmiş, özellikle son bildiri üzerine çok hararetli tartışmaların yapıldığı canlı bir toplantı olmuştur.

Sekizinci oturumun sonunda Sempozyum düzenleme komitesinden Prof. Dr. Sadık Tural’ın yönettiği “sempozyumun değerlendirilmesi” ne geçilmiştir. Değerlendirme konuşmaları Prof. Dr. Barbara Flemming, Doç. Dr. Neclâ Pekolcay, Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, Rahile Şükürova ve Doç. Dr. Cemal Kurnaz tarafından yapılmış, hemen bütün konuşmacılar Sempozyumun çok yararlı ve başarılı geçtiğini belirtmişler, teşekkürlerini bildirmişlerdir. Yalnız Doç. Kurnaz Sempozyumun yapıldığı mekânın lüks olduğunu, öğrencilerin gelmekte tereddüt ettiklerini tenkit yollu ifade etmiştir.

Sempozyum Prof. Dr. Sadık Tural’ın bildiri sunanlara, tartışmalara katılanlara ve konuklara teşekkürlerini bildirmesiyle ve düzenlemede, ağır-lamada bir kusur olmuşsa bağışlanmayı dilemesiyle sona ermiştir.

Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu'na Ankara dışından katılan bilim adamları Stad Otelinde konuk edilip ağırlanmışlardır.

Sempozyum vesilesiyle 7 Ekim 1991 günü akşamı Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı Stad Otelinde bir resepsiyon vermiştir.

8 Ekim 1991 günü akşamı Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu'nda Şef Devlet Sanatçısı Prof. Hikmet Şimşek yönetiminde Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestra ve Korosu tarafından merhum Prof. Ahmet Adnan Saygun'un Yunus Emre Oratoryosu icra edilmiştir.

9 Ekim 1991 günü akşamı Millî Kütüphane Oditoryumu'nda Şef Ahmet Hatipoğlu yönetiminde Ankara Radyosu Türk Tasavvuf Müziği Topuluğu tarafından Yunus Emre ilâhîlerinin seslendirildiği bir konser verilmiştir.

Her iki konser de çok kalabalık bir dinleyici kitlesi tarafından izlenmiştir.

Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu'nun yan etkinlikleri olarak düzenlenen bu iki konserle değerlendirilen geceler gerek Sempozyuma katılan bilim adamları, gerekse konuklar tarafından ilgiyle izlenip takdirle karşılanmışlardır.

Sempozyuma sunulan bildiri metinleri bir kitap halinde baskıya hazırlanmaktadır.

“Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu'na ilişkin bu haber yazısı Sempozyum tertip komitesi başkanı sayın Dr. Müjgân Cunbur tarafından hazırlanmıştır).